

TEHNICI DE COROBORARE A INFORMAȚIILOR CU APLICABILITATE LA ORELE DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

prof.dr.Corina-Nicoleta Dindelegan,
Colegiul Național „Emil Racoviță” Cluj-Napoca

Unul dintre obiectivele profesorului de orice specialitate este de a-i învăța pe elevi să facă legături între informațiile pe care le oferă la obiectul de studiu pe care-l predă și alte materii, astfel încât elevul să nu învețe mecanic, iar informațiile să se ancoreze în sisteme de informații și să dureze mai mult în timp.

Autorii programei de Limba și literatura română au presupus că ar trebui să se lucreze astfel atât la gimnaziu, introducând studiul textului nonliterar, a fragmentelor din literatura universală și a metodei predării integrate, cât și la clasele liceale, prin indicații specifice la clasa a IX-a de a se face legătura între literatură și artă plastică, cinematografie, spectacolul de teatru și posibilitatea de a studia noțiuni de teoria literaturii pe texte din literatura universală, iar în clasa a XI-a prin studiul curentelor culturale, care ar trebui să atingă toate palierele: știință, filosofie, literatură, artă plastică, muzică, arta dansului, cinematografie.

Desigur, nu este ușor să lucrezi astfel. Profesorul trebuie să aibă cultură generală și, mai ales, dorința de a studia continuu. În plus, trebuie coborât sau ridicat nivelul în funcție de potențialul și cunoștințele grupului cu care se lucrează. Cele mai recente cercetări asupra creierului uman (v. *Secretele creierului* în *National Geographic* nr.130 /febr./2014) constau și în crearea de reprezentări ale conexiunilor creierului; cei 160.000 km de fibre nervoase (materia albă) conectează diversele componente ale minții, dând naștere la ceea ce gândim și simțim. Informația pe care o poate stoca un creier în impulsuri electrice este uriașă; analize parțiale pe fragmente de creier de șoarece au scos la iveală pe un eșantion de 1/100.000 dintr-un grăunte de sare 1000 de axoni și 80 de dendrite care creează cca 600 de

conexiuni cu alți neuroni. Având în vedere că un creier uman are de 1000 de ori mai mulți neuroni decât ai unui șoarece, deci elevii pot stoca mult mai multă informație, iar noi putem căuta în interiorul minții noastre mult mai multe resurse.

O primă legătură între limba maternă și alte domenii o poate constitui studiul textului nonliterar. Condiția esențială, din punctul meu de vedere, este ca acesta să fie foarte interesant și util celui care îl parcurge și analizează. Desigur, nu sunt de acord cu texte nonliterare despre rolul nociv al utilizării computerului, care ne aruncă într-un Ev Mediu al sec. XXI și limitează dorința copilului de a cunoaște, aplicând lucrului cu computerul eticheta "nociv" sau "indezirabil", în loc să arate utilitatea reală a acestuia și să canalizeze atenția spre cercetare. De exemplu, am utilizat la clasa a VIII-a un text nonliterar despre cercetările făcute asupra locului unde s-ar fi produs Potopul lui Noe, pe care le-am coroborat cu lectura și punerea în scenă a *Epopeii lui Ghilgameș*. Pentru aceasta am folosit un text în limba română despre cercetarea exploratorului Robert Ballard (cel care a descoperit și Titanicul) care a condus o echipă de cercetători, în Marea Neagră, pentru a căuta dovezi referitoare la Potopul lui Noe, publicat în *Washington Post* din *Jurnalul.ro - știință* și am accesat site-ul National Geographic sau direct site-ul cercetătorului - www.robertballard.com - pentru a verifica informația din cotidianul românesc și pentru a accesa informația direct (v. articolul *Deep Black Sea*). Astfel, am coroborat informații din domeniul limbii române, limbii engleze - pentru că parcurgerea textelor presupunea cunoașterea celor două limbi, inclusiv a neologismelor românești -, literaturii universale (studiind cea mai veche epopee a lumii) și științei, folosind ca pretext formularea de întrebări pe marginea unui text nonliterar. Desigur, un material ca acesta este util pentru realizarea de compuneri argumentative, compuneri libere sau de eseu științific aplicabile la nivelul vârstei elevilor.

Un al doilea tip de legături se poate stabili între studiul mitologiei, artă și literatura română. Fără a face trimiteri la arhetipurile culturale, nu putem aborda teme literaturii române sau universale. Desigur, nu putem studia mitologia exhaustiv, pentru că timpul nu ne permite acest lucru. Anumite mituri însă trebuie utilizate ca suport pentru studierea textului literar. Spre exemplu, am utilizat mitul lui Amor și Psyche și mitul lui Pygmalion ca punct de

plecare pentru o serie de texte literare, precum basmul popular rus *Pana lui Finist Șoimanul*, basmul cult *Povestea porcului* de Ion Creangă, nuvela *Zvăpăiata* de A.P.Cehov, tragedia *Romeo și Julieta* de W. Shakespeare. Pentru textul shakespearian se poate face trimitere și la legenda lui Tristan și Isolda ca model cultural pentru iubirea cavalească și la legenda Francescăi da Rimini pentru concepția despre transcendere prin iubire, prezentată în *Divina Commedia* a lui Dante Aligheri. O mai mare relevanță capătă analiza dacă se studiază și lucrări din arta plastică, pe baza cărora s-a creat idealul de frumusețe din Renaștere, preluat de regizorul filmului "Shakespeare in Love" pentru a recrea portretul Julietei, alias Violeta de Lesseps: Leonardo Da Vinci - Capul Ledei, Portret de femeie, Madona cu pruncul, Madona printre stânci, , Michelangelo Buonarotti - Pieta, Rafael - Madona sixtină, Sf.Barbara, Madona cu sticlete, Sf. Barbara, Femeie cu unicorn, Madona della Impannata, Jan van Eyck, Portretul soților Arnolfini.

Un al treilea tip de legături se pot stabili între cinematografie, descoperirile științifice și literatură. Astfel, se poate lucra pe studiul despre creier numit mai sus, cartea "Flori pentru Algernon" de Daniel Keyes și ecranizarea ei sau pe relația autor-personaj, a cărei teoretizare poate fi pusă în discuție pornind de la filmul "Stranger than Fiction" (Globul de Aur, 2006) și aplicabilă pe orice text din literatura română s-ar dori. Filmul poate fi abordat și din perspectiva onomasticii personajelor, care reunește numele unor personalități din toate domeniile științei.

Prin urmare, lecțiile de limba și literatura română pot ieși din rutină și pot deveni un liant al dobândirii de cunoștințe din diferite domenii. Utilitatea lecțiilor rezidă și din faptul că elevii vor învăța să facă tranferul de informație dintr-un domeniu în altul, vor corobora informații aparent lipsite de legătură, ceea ce va duce la sporirea creativității și sistematizarea informației. Astfel, există șansa ca ei să dobândească dorința de a deveni oameni de cultură în locul aceleia de oameni de consum.